

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННІЙ ЧАС

Війна внесла кардинальні зміни до повсякденного життя українців. Мільйонам людей довелося покинути свої будинки і виїхати в безпечніші регіони України або за кордон, а хтось залишився взагалі без житла. З початком війни більше половини українців втратили роботу та засоби для існування [3]. Очевидно, що частина тимчасово безробітних знайдуть нову роботу за кордоном або в західних регіонах України. Деякі підприємства дещо адаптуються до нових умов і таким чином забезпечують зайнятість працівників.

Більшість фактично безробітних без перекваліфікації не зможуть залишитись на тому ж рівні соціального статусу та на тому ж рівні доходів [1].

Після війни ситуація на ринку праці зміниться ще більше. Частина популярних професій утратить актуальність, а найбільш затребуваними стануть фахівці з відновлення країни.

Від атак російських військ інфраструктура багатьох українських міст сильно постраждала: зруйновано житлові будинки, адміністративні будівлі, об'єкти соціальної інфраструктури, дороги та комунікації. Тому після закінчення військових дій найбільша потреба буде у спеціалістах будівельної сфери. Для будівництва та реконструкції об'єктів залучатимуть архітекторів, проєктувальників, технологів, дизайнерів. Причому знадобляться не тільки інженери та фахівці з реконструкції будинків, а й робітники будівельних професій – малярі, штукатури, облицювальники, зварювальники. Для відновлення фабрик, заводів, комбінатів потрібні будуть інженери у сфері будівництва, машинобудування. Експерти вважають, що після війни активно розвиватиметься оборонно-промисловий комплекс, у зв'язку з чим будуть потрібні кваліфіковані інженери в цій галузі.

Зросте попит на логістичні професії, починаючи від водіїв, операторів перевезень до працівників портів і транспортних терміналів. Це пов'язано з тим, що після закриття сполучення з росією та білоруссю Україна може успішно включитися у міжнародні транспортні коридори. Також водії будуть потрібні при відновленні інфраструктури міст, на будівництві, в агропромисловому секторі.

Раніше популярні професії маркетолога та менеджера з продажу залишаться на ринку праці і після війни, але передбачається, що попит споживачів зменшиться. Актуальними стануть будівельні товари та послуги з ремонту. Тому більше будуть потрібні фахівці зі знанням цієї сфери.

Енергетична незалежність стане одним з основних завдань у Європі та в нашій країні після війни. Розвиток альтернативної енергетики, розроблення власних родовищ, розвиток інфраструктури з розподілу енергії спричинить попит на ринку праці на професіоналів у сфері енергетики.

ІТ-сфера в Україні продовжить розвиватися. Після закінчення війни будуть потрібні програмісти, які спеціалізуються на цифровізації економіки, зокрема у сфері цифрової безпеки, щоб мінімізувати можливі втрати у разі нових небезпек, оскільки передбачається, що український бізнес переходитиме на цифрові продукти.

Війна залишила важкий відбиток у житті кожного українця. Для багатьох потрясіння останніх місяців неприємно позначилися на здоров'ї у вигляді панічних атак, неврозів та ін. Психологічна підтримка під час війни та після її закінчення буде дуже важливою для і військових, і для мирних громадян. Затребуваними будуть психологи та психотерапевти, зокрема й дитячі психологи.

Медичні працівники потрібні у будь-який час. Але після закінчення війни найактуальнішими виявляться професії хірурга, кардіолога, реабілітолога, фізіотерапевта, спеціаліста лікувального масажу [2].

Оборонна промисловість отримає небувалий поштовх. Іншого шляху, ніж як у Ізраїлю, у нас немає. Україна має інвестувати у власну оборонну промисловість. Великий потенціал у партнерських проєктів, на кшталт співпраці з турецьким «Байрактаром». Все це потребує висококваліфікованих розробників, інженерів, науковців, а також підприємців. Адже найефективніший власник – це приватний власник. Держава має замовляти і оплачувати, а виконувати – приватні компанії.

Це не новий досвід, так працюють інші країни. Потрібно розуміти, що в цьому «бізнесі» важливі і військові з досвідом, адже вони краще за всіх знають, що потрібно, що працює, а що ні. Тому на нашу продукцію може і має бути великий попит у інших країн. Ми хотіли мати українські продуктові глобальні компанії – це прекрасний шанс. На допомогу бізнесу залучатимуться бізнес-консультанти.

Все вищеперераховане неможливе без якісної освіти. Перша черга нових спеціалістів у більшості випадків пройдуть швидкі курси, будуть набувати досвід шляхом помилок. Проте наступне покоління потребуватиме якісно нових спеціалістів.

Тож посада вчителя чи викладача знову стане престижною. Більше того, високий запит на науку з інших сфер буде сприяти інвестиціям в освітній сектор додатково.

Все це зупинить відтік найкращих кадрів з системи і зробить освітянина конкурентним на ринку праці.

У цьому контексті важливо розуміти, що навчати потрібно буде також абсолютно нових професій для нашої країни, тож основною навичкою освітянина майбутнього буде адаптивність і здатність вчитися самому.

Також люди почнуть цінувати переваги страхування життя, особливо якщо Україна увійде до складу ЄС, де страхування є обов'язковою умовою успішного будівництва нової країни.

Окремо хочеться сказати про такий напрямок бізнесу, як внутрішній туризм: впевнені, що багато іноземців матимуть бажання після закінчення війни відвідати Україну та побачити на власні очі цю сміливу країну, її людей, які так завзято захищали свою батьківщину та її незалежність, побачити, як вона відновлюється та розквітає.

Війна в Україні змінить немало. Зокрема, зміниться розстановка пріоритетів на ринку праці нашої країни. Професії, які раніше були популярними, можуть втратити актуальність. При цьому ті фахівці, які були менш затребувані, виявляться в ціні [4].

Список використаних джерел

1. Філатов В. Як зміниться ринок праці в Україні через війну? Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/1/685047/> (дата звернення: 16.05.2022)
2. Березина А. Ці професії будуть актуальними в Україні після війни. РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/stylar/professii-budut-aktualny-ukraine-voyny-1649700587.html> (дата звернення: 16.05.2022)
3. Гудкова С. Ринок праці оживає: яких фахівців шукають в Україні та хто буде потрібен після війни. Апостроф. URL: <https://apostrophe.ua/ua/article/society/2022-04-16/ryinok-truda-ojivaet-kakih-spetsialistov-ischut-v-ukraine-i-kto-budet-vostrebovan-posle-voyny/45372> (дата звернення: 16.05.2022)
4. Janina. Професії, яких найбільше потребуватиме Україна після війни. [Національна служба новин. URL: <https://nikopolnews.net/ukraina/janina-professii-yakih-najbilshe-potrebuvatime-ukraina-pislya-vijni/> (дата звернення: 16.05.2022)